

1. Використання залікової системи оцінювання знань, рейтингової, тестової оцінки знань є інноваційними, а тому повинні впроваджуватися у всіх типах навчальних закладів.

2. Система оцінювання знань повинна охоплювати всі етапи уроку.

3. Система оцінювання знань може бути ефективною, якщо перевірка знань і умінь проводиться систематично і комплексно.

4. Використання системи оцінювання знань сприяє інтенсифікації навчального процесу і формуванню особистих якостей учнів.

5. Продумана система контролю знань створює оптимальні умови і комфортну обстановку для учнів, що дозволяє їм розкритися як особистостям.

Література

1. Добраев Л. П. Смысловая структура учебного текста и проблемы его понимания. М.: Просвещение, 1992. 180 с.

2. Закон України про освіту // Освіта України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://osvita.ua/school/reform/57660/>

3. Мойсеюк Н. Е. Педагогіка. К.: Генеза, 1999. 404 с.

4. Романов А. Методика підготовки і проведення тестового контролю в навчальному процесі // Завуч. 2011. № 1 (79). 48 с.

5. Сікорський П. Д. Проблеми переходу на 12-бальну систему оцінювання // Рідна школа. 2000. № 12. С. 10–18.

6. Сухова Т. С. Контроль знань. Системний підхід // Біологія в школі. 1999. № 5. С. 23–27.

ПРОБЛЕМА ЛОГОКОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ В АСПЕКТІ КОРЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ З МОЛОДШИМИ ШКОЛЯРАМИ

Журавльова Лариса Станіславівна

кандидат педагогічних наук, доцент,

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, м. Мелітополь

Анотація. У статті висвітлені теоретичні питання формування логопедичної компетентності учителів початкових класів в аспекті комплексної допомоги учням з труднощами у формуванні навичок та порушенням письма. Підкреслено інтегративний характер поняття «логокомпетентність вчителя початкових класів». Зазначено, що успіх дитини з труднощами у формуванні та порушенням навичок письма залежать від компетентності вчителя, від його бажання розібратися у проблемі, вміння надавати корекційно-педагогічну допомогу.

Ключові слова: компетентність, логопедична компетентність (логокомпетентність), вчителі початкових класів, учні молодшого шкільного віку

Проблеми розвитку та вдосконалення початкової освіти в сучасних умовах спрямовано у площину цінностей особистісного розвитку та зумовлює необхідність переосмислення ролі компетентного вчителя, від діяльності якого значною мірою залежать результати навчання та рівень мовленнєвого розвитку молодшого школяра.

Водночас, для формування компетенцій з розвитку мовленнєвих навичок у молодших школярів, які мають складні мовленнєві порушення, зокрема дисграфію, в закладах загальної середньої освіти не приділено належної уваги.

Сьогодні суспільство потребує кваліфікованих спеціалістів, здатних системно виконувати професійні завдання, розв'язувати нагальні проблеми, взаємодіючи між собою. Актуальність проблеми формування логопедичної компетентності вчителів початкових класів обумовлено глобальним завданням підвищення якості професійної освіти та пріоритетним спрямуванням Національної стратегії розвитку освіти України на період до 2021 року (2013), Концепції Нової української школи (2017 р.), Законом України «Про освіту» (2017 р.), у якому Міністр освіти і науки Л. Гриневич ставить особливі вимоги до вчителів, зокрема початкової школи [3; 4].

У Концепції Нової української школи питання «спілкування державною мовою» постає однією з ключових компетентностей, якою має оволодіти учень. У Концепції наголошено, що ця компетентність є вмінням «усно і письмово висловлювати й тлумачити поняття, думки, почуття, факти та погляди (через слухання, говоріння, читання, письмо, застосування мультимедійних засобів)...» [4] тощо.

Отже, мовленнєвий розвиток учнів молодшого шкільного віку – одне з ключових завдань сучасної початкової школи. Розвинене мовлення сприяє здобуттю міцних і ґрунтовних знань, а також цілісному й гармонійному розвитку особистості. Проте статистика ВООЗ свідчить про збільшення кількості дітей з розладами шкільних навичок, серед яких чільне місце посідають мовленнєві порушення, труднощі в навчанні письма та читання [1; 5; 7]. Оскільки мовленнєвий розвиток безпосередньо пов'язаний з психічним розвитком у цілому, найбільш часто у дитини має місце змішані порушення психомовленнєвого розвитку (О. Бочарова, С. Конопляста, І. Мартиненко, І. Марченко, Н. Разжавіна та ін.), хоча вони можуть з'являтися і ізольовано. Сучасному вчителю початкових класів все частіше доводиться мати справу зі специфічним труднощами у навчанні дітей молодшого шкільного віку. Виникає необхідність забезпечення корекційно-педагогічної допомоги дітям молодшого шкільного віку з порушенням усного і писемного мовлення [2; 6]. Ця категорія дітей навчається в закладах загальної середньої освіти та потребує індивідуально-диференційованого підходу в навчанні.

Процес психічного розвитку молодшого школяра, на думку А. Сиротюк, повинен спиратись на гармонійну відповідність між психофізіологічними можливостями дитини й вимогами, що висуваються соціальним оточенням [6, с. 26 – 28].

Реалізація потенційних можливостей для психічного розвитку дітей молодшого шкільного віку залежить від загального соціального благополуччя, уваги оточуючих дорослих, а також від організації корекційно-педагогічної роботи, що враховує психофізіологічні особливості дитини й значення формування тих чи інших функцій, умінь і навичок. Виявлення на різних вікових етапах слабких ланок психічного й мовленнєвого розвитку допомагає уявити загальну картину специфічних особливостей дитини й намітити комплекс адекватної допомоги різнопрофільних спеціалістів.

Слід зазначити, що існуюча практика становлення та формування вчителя початкових класів як професіонала показує невідповідність між запитами суспільства, соціальним замовленням батьків і рівнем професійної компетентності педагогічного працівника. Тому формування логокомпетентності вчителів початкової школи в аспекті комплексної допомоги учням з труднощами формування навичок письма (або порушеннями письма) є вкрай необхідною.

Сьогодення висуває нові вимоги до підготовки спеціалістів, які повинні мати основи знань у галузі суміжних наук; орієнтуватися в питаннях психології, корекційної педагогіки, логopedії, нейропсихології; уміти взаємодіяти в роботі з різнопрофільними спеціалістами: корекційними педагогами, психологами, лікарями, вихователями. Корекційно-педагогічна робота з дітьми молодшого шкільного віку, які мають порушення психомовленнєвого розвитку повинна мати міждисциплінарне підґрунтя і базуватися на психологічних, соціальних, фізіологічних та педагогічних знаннях про зазначену категорію школярів. Учитель початкових класів стикається з низкою проблем, до яких він виявляється не готовим унаслідок змісту своєї професійної підготовки. Сучасне суспільство вимагає від учителя початкової школи здатності до інноваційної діяльності, самовдосконалення, професійної активності, глибоко мислити і відчувати, гнучко реагувати на специфічні особливості дитини, моделювати освітньо-виховний процес з урахуванням індивідуальних особливостей учнів, самостійно розробляти і втілювати в практику школи нові ідеї та технології навчання і розвитку.

Успіх дитини з труднощами у формуванні навичок та порушеннями письма залежать від компетентності вчителя, від його бажання розібратися у проблемі, вміння надавати корекційно-педагогічну допомогу. В умовах закладу загальної і середньої освіти окреслені питання набувають особливого значення та визначають необхідність формування логокомпетентності вчителів початкових класів, їх здатності до роботи з зазначеною категорією учнів.

Логокомпетентність вміщує сукупність теоретичних (знання вчителя в галузі психолінгвістики, нейропсихологічних механізмів формування навичок письма; знання причин, симптоматики й механізмів порушень письма; знання класифікації порушень письма), педагогічних (знання в області дидактики, педагогіки й умов формування письма в молодших школярів; вміння адекватно до індивідуально-психологічних особливостей

дітей та групи застосовувати педагогічні засоби навчання письма молодших школярів; володіння педагогічними засобами розпізнавання та первинної допомоги молодшим школярам, які мають порушення письма в умовах загальноосвітнього середовища), методичних (знання специфіки застосування різних педагогічних технологій навчання письма й уміння творчо їх застосовувати з урахуванням виду порушення та індивідуальних особливостей учнів; здатність використовувати індивідуальний підхід у корекційно-педагогічній діяльності з учнями початкових класів з порушеннями письма) і психологічних (наявність позитивної психологічної настанови в роботі з дітьми, які мають порушення письма, сформованість певних особистісних якостей: прийняття дитини, терпимість, емпатія, рефлексивність, направленість на саморозвиток).

Отже, «логокомпетентність» ми розглядаємо як здатність здійснювати корекційно-педагогічну роботу з дітьми, які мають труднощі у формуванні навичок (або)та порушення письма різної етіології в умовах закладу загальної середньої освіти. Сучасні вимоги до освіти молодших школярів може бути реалізовані якщо вчитель початкової школи буде високопрофесійним, компетентним фахівцем у своїй галузі. Такий фахівець повинен не тільки сам мати фундаментальну освітню підготовку і володіти професійними знаннями та вміннями, а й усвідомлювати цілі і значення своєї професійної праці, бути професійно мобільним, вміти реагувати на зміни суспільно-особистісного розвитку та психофізіологічні особливості дитини, опанувати новими педагогічними технологіями.

Література

1. Безруких М. М. Трудности обучения в начальной школе. М.: Эксмо, 2009. 464 с.
2. Журавльова Л. С. Діти молодшого шкільного віку з мовленнєвими порушеннями у системі освіти // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія № 19: Корекційна педагогіка та психологія. К., 2016. Вип. 32. Ч 1. С. 101 – 107
3. Закон України «Про освіту» від 05 вересня 2017 року. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
4. Концепція Нової української школи від 14 серпня 2017 року. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://base.kristti.com.ua/p=4998>
5. Садовникова И. Н. Нарушения письменной речи и их преодоление у младших школьников. М.: Гуманит. изд. центр «ВЛАДОС», 1997. 255 с.
6. Сиротюк А. Л. Нейропсихологическое и психофизиологическое сопровождение обучения. М.: ТЦ Сфера, 2003. 288 с.
7. V. Berninger, L. O'Donnell, J. Holdnack Research-supported differential diagnosis of specific learning disabilities and implications for instruction and response to instruction (RTI). In A. Prifitera, D. Saklofske, & L. Weiss (Eds.), WISC-IV clinical assessment and intervention. 2008 (2nd ed., pp. 69-108). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.intellectualltakeout.org/blog/john-dewey-and-progressive-case-homeschooling>